

Другова Олена Сергіївна,
д.е.н., доцент кафедри менеджменту, бізнесу та
адміністрування, Харківський національний
економічний університет
імені Семена Кузнеця

Липовий Дмитро Валерійович, к.е.н.,
докторант Інституту тваринництва
Національної академії аграрних наук України,
orcid:0009-0008-5560-9864

Лункіна Тетяна Іванівна,
д.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний
університет

Druhova Olena, Doctor of Science in Economics,
Associate Professor of Management, Business and
Administration Department, Simon Kuznets Kharkiv
National University of Economics,
<https://orcid.org/0000-0002-2404-1910>

Lypovyi Dmytro, Candidate of Science in Economics,
Doctoral Student of Livestock Farming Institute of
National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0008-5560-9864>

Lunkina Tetiana, Doctor of Science in Economics,
Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Finance, Banking and Insurance,
Mykolaiv National Agrarian University,
<https://orcid.org/0000-0001-7252-3239>

ПІДТРИМКА СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ SUPPORTING SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AT THE STATE LEVEL

Другова О. С., Липовий Д. В., Лункіна Т. І. Підтримка
соціального підприємництва на державному рівні.
*Український журнал прикладної економіки та
техніки*. 2025. Том 10. № 1. С. 22 – 27.

Druhova O., Lypovyi D., Lunkina T. Supporting social
entrepreneurship at the state level. *Ukrainian journal
of applied economics and technology*.
2025. Volume 10. № 1, pp. 22 – 27.

У статті досліджено сучасний стан соціального підприємництва в Україні та проаналізовано ефективні механізми державної підтримки цього сектору. Акцент зроблено на формуванні сприятливого правового середовища, зокрема розробці законодавчої бази, яка забезпечує чітке визначення соціального підприємництва та визначає критерії отримання державної підтримки. Розглянуто податкові стимули, що сприяють зниженню фінансового навантаження на соціальні підприємства, такі як пільгові ставки податку на прибуток, звільнення від сплати ПДВ та запровадження податкових канікул. Також обґрунтовано значення фінансової підтримки (включаючи гранти, субсидії та пільгові кредити) як інструменту забезпечення ресурсів для створення та масштабування соціальних проєктів. Визначено важливість освітніх ініціатив для підвищення компетентності підприємців, а також інформаційної підтримки для популяризації соціального підприємництва. У статті запропоновано рекомендації щодо адаптації міжнародного досвіду для стимулювання розвитку соціального підприємництва в Україні.

Ключові слова: соціальне підприємництво, державна підтримка, законодавча база, податкові стимули, гранти, субсидії, фінансування, міжнародний досвід.

The article explores the current state of social entrepreneurship in Ukraine and analyzes effective mechanisms of state support for this sector. Emphasis is placed on the formation of a favorable legal environment, particularly the development of a legislative framework that provides a clear definition of social entrepreneurship and establishes criteria for receiving state support. Tax incentives are examined as a means of reducing the financial burden on social enterprises, including reduced corporate tax rates, exemption from value-added tax (VAT), and the introduction of tax holidays for newly established enterprises. The significance of financial support, such as grants, subsidies, and preferential loans, is substantiated as essential tools for providing resources for the creation and scaling of social projects. The importance of educational initiatives is highlighted to enhance the competencies of entrepreneurs, as well as informational support to raise public awareness about the benefits and opportunities of social entrepreneurship. The study underscores the critical role of state policy in addressing existing challenges, such as the lack of a unified legislative definition, limited access to financing, low societal awareness, and insufficient educational initiatives. Recommendations are proposed for adapting international best practices to foster the development of social entrepreneurship in Ukraine. The analysis also emphasizes the potential of financial mechanisms, such as grants aimed at supporting specific social initiatives, subsidies to offset operational costs, and low-interest loans designed to facilitate enterprise growth. Drawing on international experiences from countries like the United Kingdom, Germany, Canada, France, and South Korea, the article demonstrates the effectiveness of integrated approaches to supporting social entrepreneurship. The adaptation of these practices to the Ukrainian context, considering its economic, legal, and cultural specificities, is identified as a key step towards creating a supportive ecosystem for social enterprises. Such measures are expected to enhance the sector's capacity to address pressing social challenges, promote economic sustainability, and foster social cohesion in Ukraine.

Keywords: social entrepreneurship, state support, legislative framework, tax incentives, grants, subsidies, financial mechanisms, international best practices, Ukraine.

Вступ

Соціальне підприємництво є важливим інструментом вирішення актуальних соціальних, економічних та екологічних проблем. У багатьох країнах світу цей сектор відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку, створенні робочих місць та підтримці вразливих верств населення. Водночас в Україні соціальне підприємництво знаходиться на етапі становлення і стикається з низкою бар'єрів, серед яких недостатня законодавча база, відсутність системної фінансової підтримки, низький рівень обізнаності суспільства та брак освітніх ініціатив.

© Другова Олена Сергіївна, Липовий Дмитро Валерійович, Лункіна Тетяна Іванівна, 2025

ISSN 2415-8453. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2025 рік. Том 10. № 1.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування ефективних механізмів державної підтримки соціального підприємництва, які б сприяли його інтеграції у національну економіку. Вирішення цієї проблеми вимагає аналізу існуючого досвіду як на міжнародному, так і національному рівнях, та розробки практичних рекомендацій для адаптації кращих практик в українських реаліях.

Проблематика соціального підприємництва є об'єктом досліджень як зарубіжних, так і українських науковців. Серед вагомих зарубіжних досліджень варто виділити роботи D. Bornstein і S. Davis, які у своїй праці розглядають сутність соціального підприємництва, його особливості та значення у глобальному контексті [10]. Також важливими є дослідження S. Zahra, H. Rawhouser, N. Bhawe, D. Neubaum та J. Hayton, які акцентують увагу на впливі процесів глобалізації на можливості соціального підприємництва [12].

Серед українських авторів, які зробили значний внесок у дослідження цього напрямку, слід відзначити роботи З. Галушки, яка у своїй статті розглядає концептуальні підходи до розвитку цієї сфери в Україні [2]. О. Кіреєва у своєму науковому доробку аналізує механізми підтримки соціально орієнтованих бізнесів через призму державної політики [3]. Також у дослідженнях О. Ф. Овсянюк-Бердадіної та Ж. Л. Крисько соціальне підприємництво розглядається як інноваційний інструмент вирішення суспільних проблем і забезпечення сталого розвитку [4].

Ключовими є й роботи, які стосуються аналізу правової бази розвитку соціального підприємництва. Наприклад, О. Я. Голубка та Л. В. Біланич досліджують нормативно-правові аспекти діяльності соціальних підприємств в Україні та Європейському Союзі [7]. У цьому контексті також слід відзначити дослідження, представлене у звіті «Соціальне підприємництво в Україні. Економіко-правовий аналіз», де детально розглянуто основні правові виклики та перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні [5].

Однак, попри наявність ґрунтовних досліджень, проблема адаптації ефективних інструментів державної підтримки соціального підприємництва до умов України залишається недостатньо вивченою. У цьому контексті актуальним є визначення найкращих міжнародних практик і їх адаптація до особливостей національного економічного середовища, що відкриває перспективи для подальших наукових досліджень.

Формулювання цілей статті

Метою статті є аналіз сучасного стану державної підтримки соціального підприємництва в Україні та визначення ефективних механізмів, спрямованих на стимулювання його розвитку з урахуванням міжнародного досвіду. Відповідно до поставленої мети треба вирішити такі завдання:

Проаналізувати сучасний стан соціального підприємництва в Україні та ключові проблеми його розвитку.

Дослідити міжнародний досвід підтримки соціального підприємництва та виявити кращі практики.

Оцінити чинну законодавчу та фінансову базу підтримки соціального підприємництва в Україні.

Розробити рекомендації щодо вдосконалення механізмів державної підтримки соціальних підприємств в Україні.

Сформулювати перспективи розвитку соціального підприємництва як інструменту вирішення суспільно-економічних проблем.

Виклад основного матеріалу дослідження

Соціальне підприємництво набуває все більшого значення у сучасному світі, адже воно поєднує економічну ефективність з вирішенням соціальних проблем. Успішний розвиток цього сектору значною мірою залежить від підтримки на державному рівні, яка створює сприятливе середовище для формування та функціонування соціальних підприємств [1].

Соціальне підприємництво в Україні знаходиться на етапі формування, демонструючи повільний, але поступовий розвиток. Основними сферами діяльності соціальних підприємств є допомога соціально вразливим групам, працевлаштування осіб з особливими потребами, екологічні ініціативи та освітні проекти. Водночас сектор стикається з низкою проблем:

– відсутність єдиного законодавчого визначення соціального підприємництва;

– обмежений доступ до фінансування, зокрема до банківських кредитів;

– низький рівень поінформованості суспільства щодо переваг та можливостей соціальних підприємств;

– недостатність державної підтримки у вигляді податкових пільг чи субсидій.

Такі виклики стримують розвиток соціального підприємництва, що знижує його ефективність як інструмент вирішення соціально-економічних проблем.

Державна підтримка є критично важливою для стимулювання соціального підприємництва, адже більшість таких підприємств стикається з обмеженими фінансовими ресурсами, низькою обізнаністю серед населення та іншими бар'єрами. Підтримка на державному рівні може включати (рис. 1).

Розвиток соціального підприємництва в сучасних умовах значною мірою залежить від формування ефективної державної політики підтримки, яка має охоплювати низку ключових аспектів [2–3]. По-перше, важливим є створення сприятливого правового поля, яке забезпечить чітке регулювання діяльності соціальних підприємств та визначення їхніх правових статусів. Удосконалення нормативно-

правової бази сприятиме легалізації таких суб'єктів господарювання, формуванню їхнього правового захисту та спрощенню процедур реєстрації.

Рис. 1. Підтримка соціального підприємництва на державному рівні

Джерело: запропоновано автором

По-друге, доцільним є запровадження податкових пільг для соціальних підприємств, що працюють у пріоритетних сферах, зокрема у сфері працевлаштування вразливих груп населення, охорони навколишнього середовища та освіти. Зменшення податкового навантаження дозволить таким підприємствам спрямувати заощаджені ресурси на реалізацію суспільно значущих проєктів, підвищуючи їхню економічну ефективність.

По-третє, важливим інструментом стимулювання соціального підприємництва є розробка та реалізація грантових програм, які надаватимуть фінансову підтримку на різних етапах життєвого циклу підприємств. Особливу увагу необхідно приділити фінансуванню стартапів, що використовують інноваційні підходи для вирішення соціальних проблем.

Крім того, важливим компонентом державної підтримки є забезпечення інформаційної підтримки та навчання, спрямованих на підвищення рівня обізнаності суспільства про можливості та значення соціального підприємництва. Проведення семінарів, тренінгів та освітніх програм допоможе формувати необхідні компетенції у соціальних підприємців, а також сприятиме розвитку партнерських зв'язків між підприємствами, державою та громадянським суспільством.

Комплексний підхід до підтримки соціального підприємництва, що враховує створення правового поля, податкові стимули, фінансову підтримку та освітньо-інформаційні заходи, забезпечить сталий розвиток цього сектору, сприяючи його інтеграції у загальнонаціональну економіку та вирішенню ключових соціально-економічних викликів.

На законодавчому рівні соціальне підприємництво в Україні не має чіткого визначення, що ускладнює його функціонування. Відсутність податкових стимулів і державних грантів обмежує можливості таких підприємств [4]. У фінансовому плані більшість соціальних підприємств покладається на зовнішні гранти, що є нестабільним джерелом фінансування. Це свідчить про необхідність створення спеціалізованих державних фондів або програм підтримки.

Основні напрями державної підтримки соціального підприємництва є ключовими чинниками його ефективного розвитку та інтеграції у національну економіку. Вони спрямовані на створення сприятливого середовища для діяльності соціальних підприємств шляхом усунення системних бар'єрів та стимулювання їхньої активності. Реалізація таких заходів дозволяє підвищити конкурентоспроможність соціальних підприємств, сприяючи їхньому внеску у вирішення суспільно значущих проблем. У цьому контексті визначення та впровадження пріоритетних напрямів підтримки набуває особливої актуальності для сталого розвитку соціального підприємництва. До цих заходів варто віднести такі:

1. Розробка законодавчої бази. Основою будь-якої ефективної державної політики підтримки соціального підприємництва є створення прозорої та чітко визначеної законодавчої бази. Насамперед важливо на законодавчому рівні встановити точне визначення соціального підприємництва, що є ключовим етапом у розвитку цього сектору. Таке визначення відіграє важливу роль у врегулюванні правових відносин, адже воно дозволяє вирішити кілька критичних завдань.

По-перше, це забезпечує офіційний правовий статус соціальним підприємствам, що значно спрощує процес їхньої реєстрації та подальшої діяльності. Наявність чітко визначеного статусу сприяє зменшенню бюрократичних перепон і відкриває доступ до державної підтримки.

По-друге, встановлення критеріїв для соціальних підприємств дозволяє окреслити рамки їхньої діяльності та визначити, які саме підприємства можуть претендувати на державну підтримку. Це забезпечує справедливість у розподілі ресурсів і допомоги, а також створює умови для розвитку тих ініціатив, які мають реальний соціальний ефект.

По-третє, розробка законодавчої бази створює механізми контролю та моніторингу діяльності соціальних підприємств. Це дозволяє не лише забезпечити прозорість їхньої роботи, а й запобігти зловживанням державними ресурсами, спрямованими на підтримку соціальних проєктів.

2. Податкові стимули. Податкові пільги є важливим і дієвим інструментом державної підтримки соціальних підприємств, які відрізняються від традиційних комерційних суб'єктів своєю метою – спрямуванням прибутку не на особисте збагачення, а на вирішення актуальних соціальних проблем. Ефективне зниження податкового навантаження для соціальних підприємств створює додаткові можливості для їхнього розвитку та залучення нових учасників до цього сектору.

Запровадження податкових пільг може включати кілька ключових заходів [5]. По-перше, це зменшення ставки податку на прибуток для соціальних підприємств, що дозволяє їм спрямувати заощаджені кошти на реалізацію соціально значущих проєктів. По-друге, звільнення від сплати податку на

додану вартість (ПДВ) для підприємств, які працюють у таких сферах як охорона здоров'я, освіта або надання соціальних послуг, є важливим кроком у зниженні їхніх витрат і підвищенні конкурентоспроможності. По-третє, введення податкових канікул для новостворених соціальних підприємств на перші 2–3 роки діяльності сприяє успішному запуску таких підприємств і забезпечує їм додаткову фінансову стабільність у критичний період становлення.

Зниження податкового навантаження для соціальних підприємств є потужним стимулом для підприємців, які прагнуть реалізувати соціальні проекти, оскільки дозволяє їм акумулювати більше ресурсів для інвестування у свою діяльність. Це особливо важливо для нових підприємств, які лише починають свою роботу й потребують значної фінансової підтримки.

Ефективність такого підходу підтверджується прикладом Німеччини, де соціальні підприємства, що діють у сфері освіти та охорони здоров'я, користуються значними податковими пільгами. Це дозволяє таким підприємствам не лише досягати своїх соціальних цілей, але й розвиватися як конкурентоспроможні суб'єкти економіки. Таким чином, впровадження податкових стимулів є необхідною умовою для створення сприятливого середовища, що сприяє сталому розвитку соціального підприємництва.

3. Фінансова підтримка. Фінансові ресурси відіграють ключову роль у забезпеченні успіху соціальних підприємств, особливо на початкових етапах їхньої діяльності або у процесі масштабування. Забезпечення доступу до фінансування є важливою умовою для реалізації соціально спрямованих проектів, адже більшість таких підприємств стикається з обмеженими фінансовими можливостями. Надання фінансової підтримки у формі грантів, субсидій або пільгових кредитів сприяє зниженню бар'єрів для виходу на ринок та підвищенню ефективності діяльності соціальних підприємств.

Одним із основних механізмів фінансової підтримки є грантове фінансування. Гранти є цільовою формою фінансової допомоги, що надається для реалізації конкретних проектів, спрямованих на вирішення соціальних проблем [6–7]. Наприклад, це можуть бути гранти на відкриття дитячих центрів, розвиток освітніх програм або впровадження екологічних ініціатив. Грантове фінансування дозволяє підприємствам зосередитися на досягненні соціальних цілей без необхідності відшкодовувати отримані кошти, що особливо важливо для новостворених організацій із обмеженими ресурсами.

Другим важливим інструментом є субсидії, які передбачають часткове або повне покриття операційних витрат підприємств. До таких витрат можуть входити заробітна плата працівників, оренда приміщень, оплата комунальних послуг тощо. Надання субсидій забезпечує фінансову стабільність соціальних підприємств, дозволяючи їм спрямовувати більше ресурсів на реалізацію своїх соціальних місій. Особливо це актуально для підприємств, які працюють у складних економічних умовах або обслуговують вразливі категорії населення.

Третім механізмом є пільгові кредити, які надаються за зниженими відсотковими ставками або з можливістю відстрочення платежів. Такі кредити забезпечують доступ до капіталу для соціальних підприємств, які потребують фінансування для розширення своєї діяльності чи впровадження інноваційних рішень. Пільгові умови кредитування зменшують фінансове навантаження на підприємства та підвищують їхню конкурентоспроможність.

Крім того, важливим інструментом державної підтримки є створення спеціальних фондів підтримки соціального підприємництва, які фінансуються з державного бюджету або за рахунок міжнародних донорів. Такі фонди можуть забезпечувати підприємства необхідними фінансовими ресурсами на постійній основі. Наприклад, у Канаді функціонують регіональні фонди, які надають підтримку молодим соціальним підприємцям, пропонуючи їм гранти, консультації та доступ до інших ресурсів.

4. Освітні ініціативи. Одним із важливих аспектів розвитку соціального підприємництва є підвищення рівня обізнаності та компетентності потенційних підприємців. Організація тренінгів, семінарів та освітніх програм допомагає підприємцям здобути знання про бізнес-планування, маркетинг, управління фінансами та пошук інвестицій. Держава може сприяти цьому через:

- проведення безкоштовних освітніх заходів для соціальних підприємців;
- розробку онлайн-курсів з основ соціального підприємництва;
- інтеграцію тематики соціального підприємництва у навчальні програми університетів.

5. Інформаційна підтримка. Інформаційна підтримка є ще одним важливим напрямом, який сприяє популяризації соціального підприємництва та підвищенню обізнаності суспільства про його переваги. Основні заходи інформаційної підтримки включають:

- створення платформ для поширення інформації про соціальні підприємства, їхні послуги та продукти;
- проведення національних і регіональних кампаній, спрямованих на популяризацію соціального підприємництва;
- організацію форумів, виставок та конференцій, де соціальні підприємці можуть обмінюватися досвідом та знаходити партнерів.

Міжнародна практика свідчить, що соціальне підприємництво успішно розвивається в умовах чіткої державної підтримки (табл. 1).

Впровадження міжнародного досвіду державної підтримки соціального підприємництва в Україні має значний потенціал, оскільки дозволяє адаптувати перевірені практики до національних умов. Аналіз практик країн, таких як Велика Британія, Канада, Німеччина, Франція та Південна Корея, демонструє важливість цілісного підходу до розвитку соціального підприємництва.

Україна може скористатися кількома напрямками адаптації досвіду. Впровадження цих практик потребує врахування економічних, правових та культурних особливостей України. Зокрема, важливим є створення відповідної законодавчої бази, яка б регламентувала діяльність соціальних підприємств та передбачала чіткі критерії для отримання державної підтримки. Також необхідно забезпечити достатнє фінансування таких ініціатив через бюджетні програми або партнерство з міжнародними організаціями.

Таким чином, впровадження міжнародного досвіду державної підтримки соціального підприємництва в Україні є реалістичним за умови системного підходу, що охоплює розробку нормативної бази, фінансову підтримку та освітні ініціативи. Це сприятиме розвитку соціального підприємництва, підвищенню соціальної відповідальності бізнесу та вирішенню нагальних суспільних проблем.

Таблиця 1. Міжнародна практика підтримки соціального підприємництва*

Країна	Механізми підтримки
Велика Британія	Програма Social Enterprise Mark, яка сертифікує соціальні підприємства та забезпечує їх доступ до фінансування через партнерські організації та інвестиційні фонди.
Канада	Регіональні інкубатори, що пропонують менторську підтримку, консультації, доступ до офісних приміщень та мережеві можливості для молодих соціальних підприємців.
Німеччина	Податкові пільги для соціальних підприємств, які працюють у сфері освіти та охорони здоров'я, включаючи зниження податків на прибуток та субсидії на реалізацію освітніх програм.
Франція	Грантова підтримка для створення інноваційних соціальних проєктів, яка включає фінансування стартапів та ініціатив, що спрямовані на вирішення соціально значущих проблем.
Південна Корея	Субсидії на заробітну плату співробітників соціальних підприємств, що знижує операційні витрати та сприяє створенню стабільних робочих місць.

Джерело: сформовано автором на основі [5; 8; 11].

За даними Європейської Комісії, у Європі налічується близько 2 мільйонів соціальних підприємств, які становить 10% від загальної кількості підприємств і забезпечують роботою понад 11 мільйонів осіб або 6% зайнятого населення регіону [13–16].

В Україні, за даними на 2023 рік, соціальні підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні економічної підтримки місцевих громад та реалізації соціальної місії, спрямованої на зміцнення соціальної згуртованості та стійкості суспільства. В умовах війни вони забезпечують критичні потреби населення через гуманітарну допомогу та підтримку соціально вразливих груп, сприяють інтеграції постраждалих, відновленню економіки та розвитку місцевих громад. Незважаючи на виклики, пов'язані з обмеженим фінансуванням і регуляторними бар'єрами, соціальні підприємства успішно функціонують в Україні, що підтверджується їх активною участю у подоланні безробіття та підтримці соціально вразливих груп населення.

Розвиток соціального підприємництва сприятиме розв'язанню соціальних проблем та підвищенню рівня економічного добробуту. Завдяки державній підтримці цей сектор може стати ефективним механізмом боротьби з безробіттям, соціальною ізоляцією та екологічними викликами. Адаптація міжнародного досвіду до українських умов допоможе створити сприятливе середовище для функціонування соціальних підприємств.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Державна підтримка соціального підприємництва є важливим елементом сталого розвитку економіки та суспільства. Запровадження ефективних механізмів фінансування, освітніх програм і правового регулювання сприятиме підвищенню кількості соціальних підприємств та їхньої ролі у вирішенні актуальних соціальних проблем. Україна має потенціал для розвитку цього напрямку, враховуючи міжнародний досвід та власні потреби у соціальних змінах.

Література

- Шапошников, К. С., Покатаєва, О. В., & Дука, А. П. (2022). Державне регулювання розвитку соціального підприємництва в національній економіці: актуальні проблеми сьогодення. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (3). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-3-03-09>
- Галушка З. Феномен соціального підприємництва: поняття та перспективи розвитку в Україні. *Вісник КНУ ім. Т.Шевченка. Серія «Економіка»*. 2013. Вип. 148. С. 16-17.
- Кіреєва О. Б. Соціальне підприємництво як інструмент державної соціальної політики. Київ, 2010. 13 с.
- Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л. Соціальне підприємництво як інноваційний інструмент вирішення суспільних проблем: передумови становлення та активізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 6. Ч. 2. С. 129–132.
- Соціальне підприємництво в Україні. Економіко-правовий аналіз. EU NEIGHBOURS east. 2020. URL: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/publications/ekonomiko-pravovuj-analiz-soczialnogo-pidpruyemnyctva-v-ukrayini/>
- Андрущенко А. І., Рябець І. М. Соціальне підприємництво як інноваційний механізм підвищення якості життя найбільш уразливих прошарків населення. *Socionprostir : міждисциплінарний зб. наук. пр. з соціології та соціальної роботи*. 2017. № 1. С. 12–16.
- Голубка О. Я., Біланич Л. В. Аналіз правової бази розвитку соціального підприємництва в Україні і Євросоюзі. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2016. Випуск 2 (48). С. 66–75.
- Сотула О. В. Соціальне підприємництво як інноваційна модель розвитку економіки. *Ефективна економіка*. 2013. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1988>.
- Смаль В., Кокоть В. Що слід знати про соціальне підприємництво : посібник. Київ, 2017. 58 с.

10. Bornstein D., Davis S. *Social Entrepreneurship: What Everyone Needs to Know*. Oxford University Press. Kindle Edition, 2010. p. 1. DOI: <https://doi.org/10.1093/wentk/9780195396348.001.0001>.
11. *Social Enterprise in Europe. Developing Legal Systems which Support Social Enterprise Growth*. URL: https://www.icnl.org/wp-content/uploads/legal_mapping_publication_051015_web.pdf
12. Zahra S., Rawhouser H., Bhawe N., Neubaum D., Hayton J. Globalization of social entrepreneurship opportunities. *Strategic Entrepreneurship Journal*. 2016. Vol. 2 (2). P. 113–117.
13. Міжнародний досвід соціального підприємництва і перспективи його застосування в Україні URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/zarubizhnyy-dosvid-sotsialnoho-pidpryyemnytstva-i-perspektyvy-yoho>
14. Каталог соціальних підприємств 2016–2017 років. URL: https://socialbusiness.in.ua/knowledge_base/kataloh-sotsial-nykh-pidpryyemstv-ukrainy-2016-2017-rr/.
15. Європейський Союз: економіко-правовий аналіз соціального підприємництва в Україні. URL: https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2021/07/legal-report-in-ukraine_ukrainian_0.pdf.
16. Гурочкіна, В., & Браунагель, А. (2024). Соціальні підприємства в умовах війни vs ринок праці та демографічна ситуація України. *Сталий розвиток економіки*, (3(50), 271-282. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-41>

References

1. Shaposhnikov, K. S., Pokataieva, O. V., & Duka, A. P. (2022). Derzhavne rehuliuвання rozvytku sotsialnoho pidpryyemnytstva v natsionalnii ekonomitsi: aktualni problemy sohodennia [State regulation of social entrepreneurship development in the national economy: Current issues]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: Ekonomika ta upravlinnia*, (3). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-3-03-09>.
2. Halushka, Z. (2013). Fenomen sotsialnoho pidpryyemnytstva: poniattia ta perspektyvy rozvytku v Ukraini [The phenomenon of social entrepreneurship: Concept and development prospects in Ukraine]. *Visnyk KNU im. T. Shevchenka. Seriya "Ekonomika"*, (148), pp. 16–17.
3. Kireieva, O. B. (2010). Sotsialne pidpryyemnytstvo yak instrument derzhavnoi sotsialnoi polityky [Social entrepreneurship as a tool of state social policy]. Kyiv. 13 p.
4. Ovsianuk-Berdadina, O. F., & Kryisko, Zh. L. (2016). Sotsialne pidpryyemnytstvo yak innovatsiinyi instrument vyrishennia suspilnykh problem: peredumovy stanovlennia ta aktyvizatsii [Social entrepreneurship as an innovative tool for solving social problems: Preconditions for establishment and activation]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, (6), part 2, pp. 129–132.
5. *Sotsialne pidpryyemnytstvo v Ukraini. Ekonomiko-pravovyi analiz* [Social entrepreneurship in Ukraine. Economic and legal analysis]. (2020). *EU NEIGHBOURS east*. Available at: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/publications/ekonomiko-pravovyj-analiz-soczialnogo-pidpryyemnyctva-v-ukrayini/>.
6. Andrushchenko, A. I., & Riabets, I. M. (2017). Sotsialne pidpryyemnytstvo yak innovatsiinyi mekhanizm pidvyshchennia yakosti zhyttia naibilsh urazlyvykh prosharkiv naselennia [Social entrepreneurship as an innovative mechanism for improving the quality of life of the most vulnerable population groups]. *Sotsioprostir: Mizhdystylinarnyi zbirnyk naukovykh prats z sotsiologii ta sotsialnoi roboty*, (1), pp. 12–16.
7. Holubka, O. Ya., & Bilanych, L. V. (2016). Analiz pravovoi bazy rozvytku sotsialnoho pidpryyemnytstva v Ukraini i Yevrosoiuzi [Analysis of the legal framework for the development of social entrepreneurship in Ukraine and the European Union]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*, (2) (48), pp. 66–75.
8. Sotula, O. V. (2013). Sotsialne pidpryyemnytstvo yak innovatsiina model rozvytku ekonomiky [Social entrepreneurship as an innovative model of economic development]. *Efektivna ekonomika*, (4). Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1988>.
9. Smal, V., & Kokot, V. (2017). Shcho slid znaty pro sotsialne pidpryyemnytstvo: posibnyk [What you need to know about social entrepreneurship: A manual]. Kyiv. 58 p.
10. Bornstein, D., & Davis, S. (2010). *Social entrepreneurship: What everyone needs to know*. Oxford University Press. Kindle Edition. DOI: <https://doi.org/10.1093/wentk/9780195396348.001.0001>.
11. *Social enterprise in Europe. Developing legal systems which support social enterprise growth*. Available at: https://www.icnl.org/wp-content/uploads/legal_mapping_publication_051015_web.pdf.
12. Zahra, S., Rawhouser, H., Bhawe, N., Neubaum, D., & Hayton, J. (2016). Globalization of social entrepreneurship opportunities. *Strategic Entrepreneurship Journal*, vol. 2(2), pp. 113–117.
13. *Yevropeiska komisiia. Sotsialne pidpryyemnytstvo: statystychni dany* [European Commission. Social entrepreneurship: Statistical data]. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/zarubizhnyy-dosvid-sotsialnoho-pidpryyemnytstva-i-perspektyvy-yoho> (accessed 26.01.2024).
14. *Kataloh sotsialnykh pidpryyemstv 2016–2017 rokiv* [Catalog of social enterprises 2016–2017]. Available at: https://socialbusiness.in.ua/knowledge_base/kataloh-sotsial-nykh-pidpryyemstv-ukrainy-2016-2017-rr/.
15. *Yevropeyskyi Soiuz: ekonomiko-pravovyi analiz sotsialnoho pidpryyemnytstva v Ukraini* [European Union: Economic and legal analysis of social entrepreneurship in Ukraine]. Available at: https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2021/07/legal-report-in-ukraine_ukrainian_0.pdf.
16. Hurochkina, V., & Braunagel, A. (2024). Social enterprises in wartime conditions vs labor market and demographic situation in Ukraine. *Sustainable Development of Economy*, (3(50), 271-282. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-41>.

Стаття надійшла до редакції 12.12.2024 р.